

Свободна Мисъл

Година I. Дупница, 10 Април 1921 год. Брой 18

Вѣстникъ за информация, култура и народно стопанство.

Урежда се отъ редакционенъ комитетъ при сътрудничеството на обществения дѣлалъ и др. Излиза всѣка Недѣля Абонаментъ за 3 мѣсеци 8 лева. Единъ брой 50 ст. За обявления се плаща: на 1 стр. 80 ст. на останалитѣ по 60 ст. на учреждения по 60 ст. дума. Ръкописи не се връщатъ. Адресъ: г. Свѣтлина.

ВАЛЦОВАТА МЪЛНИЦА

на В. АБАДЖИЕВЪ & С-ие въ гр. Дупница,
слѣдъ ремонтането ѝ отъ 1-й Априлѣ т. г., започна наново да изработва чисти и доброкачествени брашна и да мѣле храни съ уемъ на частни лица.

Г-ца Мара Г. Джерманска
и
Г-нь Александръ Петровъ
сгодени 7 априлѣ 1921 г.
Дупница
Дупнишко Окол. Кооперативно Производително Сдружение
„Тютюнева долина“.

ОБЯВЯВА,

че записва нови членове отъ града и селата на които тютюнитѣ ще бждатъ вдигнати веднага по уставнитѣ условия, които могатъ да се видятъ въ кантората на сдружението, до книжарницата на Братя Лазаркови.
гр. Дупница, 1 априлѣ 1921 год.

Важно! ОБЯВЯВА Важно!

Честъ имамъ да извѣстя почитаемитѣ господа и госпожици, че отъ 1 априлѣ т. г. отварямъ курсъ по давали и горни дамски дрѣхы, а така също и бродерия: бѣла, цвѣтна и старобългарска; пирография на кадифе, кожа и дърво.
Принематъ се и поръчки. Работа чиста и съ задоволяване и най-изтънченъ вкусъ на клиентитѣ.
Записванията на ученички и приемане на поръчки ставатъ въ домогъ ми — Новата махала № 22.
Побързайте да използвате редкия случай!
Съ почитъ: Н. Ист. Георгиева

УМОЛЯВАТЪ

се Г. г. гражданитѣ и селянитѣ отъ града и околията, които иматъ смѣтки отъ покойния Христо Т. Смочевски и които знаятъ нѣщо по негови смѣтки да се огнесатъ до наследнитѣ за уреджането имъ. Пълномощникъ за четирима **Димитър Т. Цинцаревъ**.

ВОДЕНИЧАРИ!

КРАТОВСКИ
ВОДЕНИЧНИ
КАМЪНИ
ще намѣрите голѣмъ изборъ и на износни цѣни при
Братя Лазаркови — Дупница.

МАГАЗИНЪ

„АВРАМАЧЕТО“

въ новото здание на Христо Полегановъ
Продава съ извънредно намалени цѣни разни манифактурни стоки и прѣжди, като: хасета, американи, оксфорти, басми, крепъ-дишини за блузи и рокли, крелони, зефири, вълнени и памучни платове за мъжки и дамски дрѣхы, воалажени дамски чорапи, прѣжди за чорапи, кросна и пр.

Посѣтете да се увѣрите.

ПРЪСНИ

закуски на снара и Шуменско отлѣжало пиво всѣкога при „Малки Ранъ“.

Аравъ

ПУШЕТЕ
АРОМАТИЧНИТЪ
ЦИГАРИ
Аравъ

Давамъ

подъ наемъ хигиениченъ дюкянъ съ кухня и зимникъ, работящъ сега подъ фирма „РАЕЦЪ“ въ новопостроената ми къща находяща се при гарата.
Споразумение всѣкога въ домогъ ми
Костадинъ Хр. Коларски.

Красиви фирми

при **ВЛАДО ИВ. ПИЛЕВЪ & Братъ**
Дупница.

ПЕЧАТНИЦА

„МОДЕРНО ИЗКУСТВО“

ВЛАДО ИВ. ПИЛЕВЪ & С-ИЕ
снабдена съ красиви букви, дава чистъ, ясенъ и хубавъ печатъ.

Пушачи!

търсете и пушете само ароматичнитѣ цигари на **„Картела“**

Физическото възпитание и участието на младежта въ юнашкитѣ дружества.

Като въ всички отрасли на живота, тъй и въ областта на юнашкитѣ дружества, на юнашката организация страшната всесвѣтска война причини едно прѣживане, единъ застой. Политическата небосклонъ и у насъ започва постепенно да се прояснява и живота бавно и сигурно влиза въ своя естественъ пѣлъ. Това даде възможностъ и на нашето гимнастическо дружество „Македонски Юнакъ“ отъ мѣсецъ септември 1920 год. да възтало вече своята дѣйностъ и да заработи за физическото развитие на своитѣ членове и юноши.

Врѣмето въ своето бързотечение постоянно подновява поколениата. Тѣ вървятъ едно подиръ друго, като вълнитѣ на една рѣка, която бърза да стигне до морето. Всѣкидневни хора, полезни на отечеството си и човѣчеството, изчезватъ; всѣкидневни сѣщо млади граждани достигатъ възрастата, въ която тѣ трѣбва да имъ служатъ. Тѣ се измѣня постоянно единъ народъ въ своя връвѣжъ къмъ бждещето, тѣ се измѣня човѣчеството. Но това бждеще ще е само тогава честито, когато новитѣ елементи, които се получаватъ, сѣ способни да помагатъ за народния прогресъ, за неговата физическа и духовна сила, за неговото величие. А отъ гдѣ, изъ коя срѣда народътъ и човѣчеството получава ония нови елементи, ония нови сили, които опрѣсвятъ и подновяватъ остарялото и отживѣлото? Отъ гдѣ черпятъ тѣ своята мощ, своето величие, своята щастлива бжднина? — Естествено изъ оная срѣда, изъ оная елементъ, който всждъ и винаги се явява олицетворение на всичко свето, чисто, честно, който всѣкога е пълненъ съ вѣра въ своитѣ сили, който винаги е жаденъ за знания, свѣтлина и правда. Тая срѣда, тоя прѣвѣженъ елементъ е младежта; тя е най-сигурния залогъ за вѣчния прогресъ на народа; тя е най-сигурния залогъ за вѣчния напредѣкъ на човѣчеството.

Отколѣштото и скорашното минало на човѣчеството, а и всѣкидневниятъ неговъ животъ — твърдятъ едно: бждещето принадлежи на оная народъ, синовѣтъ на който по-дълго врѣме оставатъ млади, които мжно губятъ приспѣлата на младостта енергия, сила и честностъ, на оная народъ, чийто старци бавно остаряватъ.

А тия качества има оная народъ, който истински се погрижи за тѣхното култивиране, оная народъ, който бащински залѣга за да ги възпита у своята младежъ и грижливо гледа за ги запази и у своитѣ възрасни граждани.

Ако въ старо врѣме житейската борба е надмощвала повече съ тѣлесна физическа сила, въ ново врѣме, при необик-

новенно бързитѣ прѣврати, духовни и икономически, политически и социални тя изчерпва прѣдимо духовната сила, нервната енергия. А знайно е, че човѣшкитѣ организми само при хармонично си развитие и въ състояние да се усвършенствуватъ, та да произведатъ най-голяма работа при най-малки загуби на материалъ и сила и че само хора, които заедно съ душевната си работа залѣгатъ да развиятъ и кръпятъ и тѣлото си, тѣ до дълбока старостъ запазватъ и духовното си, а и физическото си здраве и бодростъ. Затова още отъ твърдѣ далечно минало е казвано: „Здравъ духъ въ здраво тѣло“. И днесъ ние всички вземаемъ тая, толкова старая истина. Но днешната сложна житейска борба иска отъ насъ такава грамадна умствена и нервна работа, че ние неволно занемаряваме, неволно изоставяме грижитѣ за развитието и запазването на здравето ни изобщо. А какво излиза отъ тая наша безгрижностъ, за запазване на хармонията между нервната и физическа ни работа, всички знаемъ: броя на болнитѣ между насъ се всѣки день увеличава и ония отъ насъ, които не намиратъ врѣме и срѣдства да се погрижатъ за запазване на здравето си принудени сѣ да намиратъ сетнѣ доволно врѣме и срѣдства да се грижатъ за болѣститѣ си.

А чрѣзъ какви срѣдства, кои дружества, коя организация може най-добрѣ да развие, укрѣпи и запази за най-дълго горнитѣ качества у своитѣ млади и възрасни граждани, ако не чрѣзъ физически упражнения въ гимнастически дружества? Физическитѣ упражнения подкрѣпятъ и улесняватъ тѣлесното развитие, тѣ запазватъ и укрѣпватъ здравето, усилятъ тѣлото и го правятъ издръжливо, тѣ продължаватъ младостта и закъсняватъ старостта. Въ нашитѣ юнашки дружества младижитѣ добиватъ ловкостъ, доврѣе въ силитѣ, самообладание, приспѣствие на духъ, рѣшителностъ и воля; тѣ възбуждатъ, усилятъ и кръпятъ всички горѣпоменати свѣтли качества, тѣ приспѣсти на младитѣ и тѣй желани отъ възраснитѣ граждани.

Юнашкитѣ вечеринки, игри, срѣци, излѣти и събори показватъ дълбоко и успѣхитѣ на нашитѣ юнашки дружества, на юнашката ни организация.

Ето защо безпорна е ползата отъ юнашкитѣ ни дружества, защото тѣ подпомагатъ отъ една страна младежта ни — златната наша младежъ, бждещата на народа и отечеството ни, да се развие и закрѣпне физически, а отъ друга, служатъ да закрѣпятъ и формиратъ характера у нея, като развиватъ цѣнитѣ качества: похватностъ, ловкостъ, самообладание, рѣшителностъ, воля и пр. отъ всички.

Робертъ Шеферъ
Зелената муха
Прѣвѣлъ отъ френски К. Н-овъ.

Свършено е вече, а ако съмъ сгрѣшилъ, дѣто се оженихъ втори пѣлъ, бждещето ще ми покаже. Но, наистина, неопосима бѣше моята самота, и моето здраве изискваше да присѣдния къмъ живота си другарка, чийто приспѣствие и милувки ще разпрѣснатъ, надѣвамъ се, моитѣ кошмари. Защото ако съществуваша хубава самота, облагородена съ блѣни и таинственостъ, моята, наопаки, е извѣлие на съ страшни видѣния; прѣслѣватъ ме невидими създания, които повкога, подъ чудни форми се явяватъ прѣдъ очитѣ ми и жестоко ме халпатъ. Винага за това е моя, и като извършихъ прѣспѣлението, азъ възбудихъ срѣщу си силитѣ на ада. Но това трае вече дълго врѣме, и Клара, новата ми съпруга, съ своето успокоително влияние ще обезсържи другата, първата, която всѣкога ме дѣде на тъмно и на свѣтло и чака да си откъсна.

Азъ гледамъ Клара като снѣ. Тя нито се съмнява, че когато съзерцавамъ спокойнитѣ и снѣ моята болка утихва, и че — въ древатата и тържествена брачна стая, дѣто привидѣния се носѣха по-

Остроумие или недосещане.

Въ отговоръ на моята статия „Срѣдновѣковностъ“ г. Стърѣ Яневъ излиза въ броеве 15 и 16 на в. „Свѣтлина“ съ ст. „За историята, класовата борба и настоящето“.

Не се съмнявамъ, че материалъ изложенъ подъ горния надсловъ въ една вѣстникарска статия, че ще е изчерпателенъ, ала отъ казаното явствува главната мисль, що се прокарва. Главната тенденция е да не се докоснуваме до „социалистическото вѣруо“, което тѣй старателно се почита и обожаватъ и въздигнато въ религиозенъ культъ. Въ отговора си на всичко изложено отъ г. Яневъ ще се спра само върху следнитѣ точки:

1) Споредъ Яневъ чрѣзъ класовата борба къмъ унищожение на класитѣ“ ще се постигне щастие; а азъ писахъ, че тѣ смѣтатъ, че въ класовата борба се заключава истинското щастие“, като не упомянахъ крайния резултатъ отъ борбата. Споредъ социалистическитѣ историци не е нищо друго, освѣнъ борба на класитѣ; сѣгашитѣ класи сѣ капиталистическитѣ и пролетаритѣ.

Днесъ владѣятъ първитѣ, затова работнитѣ трѣбва да се организиратъ, за да ги свалятъ и пр. Не азъ, а Марксъ и Енгелсъ нарѣкоха тая теория „Материалистично възрение на историята“. Тѣ твърдятъ, че причинитѣ на всички обществени измѣни и политически прѣврати трѣбва да се търсятъ не въ главитѣ на хората, не въ тѣхното уголемно разбиране на вѣчната правда и справедливостъ, но въ измѣненитѣ на формиитѣ на производството и обмѣната.

Разберете, г. Яневъ, че тѣ не признаватъ, че интелектуалния факторъ управлява съдбинитѣ на човѣшката роль, а Ви тѣй леко отсѣпвате отъ този възгледъ, като казвате, че за държавата и обществото, обаче, сѣ цѣнии нѣколко талантливи, гениални мъже, то е за гдѣто повдигатъ благоденствието (какъ?) и моралния уроветъ на масата граждани и по прѣди: „Личността има своя роль и значение“. (какви?) Споредъ материалистичната теория разпространението на християнството, кръстоноснитѣ походи, реформацията, папството, откритието на Америка, кеплеровата и нютеновата теория,

Друга важна полза, която принасятъ юнашкитѣ дружества у насъ за младежта е, че могатъ да я задържатъ въ своитѣ редове, подъ ръководството на добри „главатари“ за дълго врѣме и главно въ горнитѣ на най-опасната и рѣшителна възраст.

Граждани и граждани. Вие трѣбва, длѣжни сте да подкрѣпите всѣка добра общоползана, общонародна инициатива, така всички ще градимъ. Да нѣма апатия, да нѣма пасивностъ у никого; работа, дѣла, съграждане на здраве, истина, се иска отъ всички.

прѣди по дължината на килимитѣ и се спущаха по джигитѣ на прозорцитѣ завѣси — тя е омайната копринна на тежкитѣ завѣси — тя е омайната фея, която пропѣла тѣхното злокобно шествие. Тя е хубава и крѣпка подъ тѣлото платно, което дѣвственото прилѣпа по нейнитѣ форми; ризата се изпѣзнала отъ нейнитѣ рамена и открива нѣжната обѣйна на грѣдь, украсена съ розова точка. Разпрѣсната изъ тангентитѣ на възглавницитѣ, златнитѣ и коси крѣятъ нейното лице, и тя се усмихва съ складените очи.

Азъ я гледахъ че спи, дълго я гледахъ. Въ моята прокълната душа прѣлѣстна на нейнитѣ снѣни се промъкна и тихо засѣсти. Но... не зная какъвъ страхъ ненадѣлно сви моето сърдце. Стори ми се, че подъ моитѣ упоритѣ погледъ нейнитѣ черти се измѣняваха и се прѣвръщаха въ чертитѣ на **друзата**, на Маделена, която умрѣ. Въ сждото врѣме нейното изражение се прѣвръщаше, дивашането ѝ ставаше стѣснателно. Тя се развържда, въздѣхна, клепкитѣ и затрепнаха, и понеже тя се пробуждаше, азъ прочетохъ ужасъ въ нейнитѣ зеници, когато се наведохъ къмъ нея, за да я успокоя; и нѣкога, по-прѣди, дали не бѣхъ азъ видѣлъ у Маделена такива пробуждания...

— Завори ли се? попита тя. Вий сте ста-

Философията на Канта и Юма.

поезията на Гете и Шилеръ — всичко се обяснява чрѣзъ икономическитѣ фактори.

Съзнанието е резултатъ на смѣтката, а не самата смѣтка. Хемъ човѣкъ е машина, хемъ самъ измислюва машини. Буржуазнитѣ писатели пѣтъ твърдятъ, че ако орджията на производството сѣ важни за историята на една епоха, то много важни човѣшки разумъ, който имислюва тѣзи орджия и отъ тукъ — интелектуалния факторъ е и прѣвостепененъ. Суворови материали прирората дава еднакво и на човѣка и на животнитѣ, обаче, само човѣкъ е въ състояние да създаде особени форми на производството и особена история. Безъ рѣчи и ясменностъ обществественъ въ пѣли смисль на думата нѣма, а произхода имъ не е свързанъ съ формиитѣ на производството. Съ този въпросъ, защото ще ни доведе далече, свършвамъ, само нека ми бжде позволено да цитирамъ единъ пасажъ отъ „Психическитѣ фактори на цивилизацията“ (отъ Лесторъ Уордъ), а именно:

„Биологическитѣ цѣли на живи същества успѣшно сѣ достигали чрѣзъ помощта на егостичнитѣ форми на интелекта; ала тая негова форма, която е довела до социалния прогресъ и цивилизацията е била изобретателната способностъ (интуиция), която се издига до гениалността и прави слуга на човѣка всички материални и динамични срѣдства на природата. Постоянитѣ несполуки за постиганитѣ на високитѣ цѣли на битието сѣ спирали органическото развитие до тогава, до като не се появила интелектуалната способностъ, що му е дала ново поразителенъ гласъкъ — появява се социалния интелектъ, който ще се залови да организира силитѣ на човѣшката природа ще ги накара да служатъ за обществото“.

Слѣдва.

Какъ гледатъ гражданитѣ на Юнуш. Тур. д-во „Рилски езера“.

Основано прѣдъ буря-войната прѣзъ 1912 и 1913 год то въ бури растна и разви трѣскава дѣйностъ. Когато всички културни организации прѣзъ общоевропейска война спрѣха дѣйността си (даже нѣкои още сѣ въ бездѣйствие) Юнуш. Тур. д-во дава вечеринки, просвѣтава членовѣтѣ си, устройва излѣти изъ дивната природа. Когато на всждѣ се разнасяха само Марсови звуци, тѣ развиваше физическо отношение.

При все, че друга е цѣльта ми на тѣзи редове и макаръ, че знаятъ читателитѣ що е туризъмъ, азъ пакъ ще кажа, задѣнитѣ на най-опасната и рѣшителна възраст.

Като членове на дружеството не се интересуваме отъ политическитѣ борби, а само за прѣспѣването на нашето дѣло. Ние не искаме да враждуваме съ никого, но ако и занарѣдъ партизански враждуватъ срѣщу организацията ни, разбира се, че ние ще се отбраняваме...

ЧАСОВНИЦИ

за поправка даватъ при часовникаря **ВЛАДИМИРЪ УЗЛОВЪ** (руснякъ) при Илия Кебабчи. 2-80-4

и физически човѣка, т. е. спортува, но това не е неговата цѣль. Цѣльта му е, да вдѣхне у човѣка любовъ къмъ природата и да развие въ него естетика.

Но на въпроса: — Много отъ гражданитѣ трѣбятъ младежта върви изъ криви пѣтици, тя се извратява и ще бжде хилъ стѣлъ на обществото. И на всждѣ, кждѣто трѣбва и не, хулятъ младежта. И защо? — Защото, при все, че знаятъ, че тая младежъ ще поеме грижитѣ за благоденствието на обществото, видятъ, или искатъ само да виджатъ, лошитѣ ѝ дѣла. Но когато тая младежъ се зема за благородни начинания, когато тя мого всѣкиго да подри подобащата му се лепа за туй начинание, тѣ, които я хулятъ, че е бездѣйна и корумпирана, отблѣсватъ молащитѣ рѣцѣ на 150 младежи. Туй се отнася за фондъ „Хижа въ Рила“. При апела, частъ и отъ периодичния печатъ, множество писма до заеможни личности — разгласяваха за него, но уви! — И разноснитѣ по тѣхъ не можаха да се покрѣятъ отъ подаренитѣ суми. Въ единъ такъвъ богатъ градъ да се отзоватъ на поканитѣ ни само трима души? Та само г-да Йос. Химовъ, Г. Богдановъ и С. Заховъ ли цѣнятъ благороднитѣ начинания? — И ние се чудимъ, коя е причината. Дали е, че тозъ сѣ дѣтски пориви, или пѣкъ, че днесъ здраво е прѣгърнатъ девизъ: „всѣки за себе си“? Изглежда, че по за върване е втората причина, защото „дѣцата“ въ много отношения сѣ доказали, че — макаръ и „дѣца“ — не имъ липсва инициатива, горѣшо трудолюбие, па донѣкъдъ и опитностъ...

И въ друго ни хулятъ: — Нѣ кон отъ буржуата, казватъ, че сме били комунисти, комунистѣтѣ пѣкъ — че сме орджие на буржуазията. Не единъ пѣкъ сме заявявали, заявяваме и сегатъ за обществото“.

Качеството, количеството и дѣйността на членовѣтѣ на Юнуш Тур. сюзъ въ България (брои надъ 50 класа съ около 6,000 члена. Никоя друга културна организация у насъ не е достигнала такава число членове, нито пѣкъ е проявила такава дѣйностъ). Тия успѣхи сѣ достатъченъ залогъ за бѣлскавия напредѣкъ на идеала.

Люблинъ.

наль вече? Азъ сънувахъ лошавъ снѣ... Не помня какъвъ...
Азъ я милвахъ, галѣхъ я, и тя заспа изново, като дѣте, съ подлегната подъ лакътъ глава.

Но азъ не бѣхъ се изгълѣга — и се чудѣхъ какъ не съмъ съдѣлалъ това по-рано — тая изломъ, безъ да мога да опрѣдѣля съ коя частъ на ваше, безъ да мога да опрѣдѣля чийто дълбоки коси, обаче дийго си Маделена, чийто дълбоки коси, обаче бѣха черни, сѣ сини, стоманени осѣнки.

Маделена... Моитѣ спомени е изцѣло застѣ съ нея, даже и прѣзъ тая нощъ, когато, мислѣхъ си, ще се погрѣбе цѣлото ужасно минало.

Разбира се, понеже тя ми изневѣри, азъ имахъ право да я убия; и не въ самото дѣйствице се крие правото, по който извършихъ моето възмездие.

Огъ дългѣ редъ прѣдѣди азъ настѣдихъ отъ мѣстгелна и притворна природа. Откривеността е изключена отъ моитѣ дѣяния, още повече когато опрѣдѣля безъ аусгословие цѣльта, която трѣбва да постигна. Притворството е мое всѣкидневно обдѣла постигна. Азъ нѣмамъ нужда да лѣжа, толкова дълго и азъ нѣмамъ нужда да откривамъ истина, която сѣмъ навикналъ да не откривамъ истина, която не искамъ да прѣмѣля, или съмѣнянето, което не трѣбва да отгатнатъ.

Моята сила е, дѣто зная да не приказвамъ. Тѣй и когато подозрѣхъ Маделена, че ми изневѣ-